

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

Цара Лазара 15
34000 Крагујевац
тел: 034/ 335-923
фах: 034/336-092
e-mail: poljstaniackg@open.telekom.rs

ПССС „КРАГУЈЕВАЦ“ ДОО

БИЛТЕН

Бр. 2

*ИНФОРМАЦИЈЕ И САВЕТИ
У ПОЉОПРИВРЕДНОЈ
ПРОИЗВОДЊИ*

Јануар 2014.год.

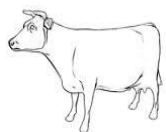
Садржај

ратарство

Компост –срце органске баште----- 3

Време и врста употреба ђубрива у сезони првих пољских радова-----5

сточарство

Тетанус ----- 6

заштита биља

Сузбијање корова у Луцерки- *Medicago sativa*-----7

стипс

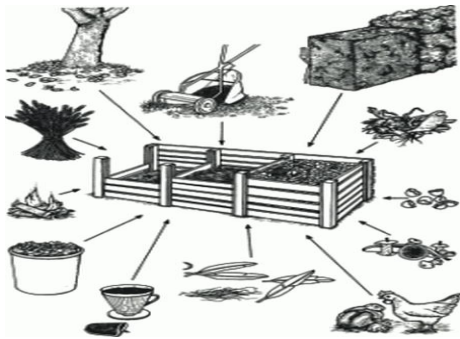
Стипс-извештај о кретању цена ----- 8

Компост - срце органске баште

Разградња органске материје и стварање хумуса у природи је дуготрајан процес који се одвија непрестано и неприметно око нас.

Компостирање је метода која има за циљ убрзавање процеса разградње органске материје. У касну јесен, у већини дворишта се спаљује лишће, резују гранчице шибља и воћа, прецветалог цвећа и ако те насецкане биљне остатке оставимо по лејама по којима смо садили поврће или цвеће, у току зиме оно ће се разградити као део непрестаног циклуса трансформације енергије у природи. Како би се искористила органска материја и прилагодила биљкама, треба је компостирати и на тај начин убрзати процес разлагања органске материје.

За прављење компоста могу се користити органски отпади и то:

- кухињски отпади и делови биљака из баште
- ситно сецкане љуске од поврћа, остаци чаја, соц од кафе,
- коровске биљке –оставити их на сунцу да провену, а затим их ређати између слојева картона или белог или новинског папира,
- самлевени гашени креч који је изузетно важан за рН вредност компоста,
- делови цвећа и лековитог биља (изузев стабљике ружа и пелина)
- лишће лишћара (изузев храстовог и ораховог) ређано у слојевима дебљине 12-20 cm
- тресет – у мањим количинама, јер утиче на рН вредност компоста
- измет – од кокошака, зечева, голубова
- слама-(уситњена, органски гајена)
- папир и картон – поквасити их и ређати у танком слоју између слојева отпадака (глисте изузетно воле картон).
- кућна прашина, ђубре из дворишта
- трава – ако има семе оставићемо је да иструли у води,
- дрвени пепео богат калијумом, посипати у танком слоју, перје од живине,
- крвно и коштано брашно јер побољшава минералну вредност компоста
- самлевени папци, копита и рогови

Лишће, кухињски и баштенски биљни отпади и трава без семена су најчешћи материјал за прављење компоста у мањим баштама. Како би компост био задовољавајућег квалитета водити рачуна о односу влажних, зелених делова биљака и сувих као што су слама, лишће, пиљевина. Скупити лишће од неколико воћних врста и измешати га јер се тиме добија већа уједначеност компоста. Остали материјал треба да је уситњен ради лакшег компостирања. Било би добро када би ситне гранчице и кора поврћа биле дужине 5cm.

Наизменично се ређају слој органског материјала, слој земље, мало стајњака, преко ставити шаку креча или каменог брашна па поново органски отпад до висине 120-150 cm.

Када се напуни преграда треба је покрити неким материјалом који пропушта ваздух а задржава влагу као танак слој земље, сува трава, лишће, сено, јутани џакови или картон. Тој гомили је потребно 3-5 месеци да сазри.

Место за компост се ограђује дрвеним летвама, циглама или облицама. При прављењу гомиле за компостирање прво се ашовом прекопа дно преграде, затим ређати крупно сечено грање или кукурузовину, стабљике сунцокрета. Прекопавањем се омогућава глистама из земље да лакше дођу до хране, а стабљике и гранчице представљају дренажни слој и омогућавају бољу циркулацију ваздуха.

У компосту, у току разградње, услед биохемијских реакција, температура у средини масе достиже 60-70°C и за 2-3 недеље у току лета или месец до два у току зиме, завршиће се ова фаза компостирања, а компост се хлади и смањује на половину. Након тог периода потребно је масу промешати и поново покрити и то радити неколико пута у току разградње како би се поспешила активност микроорганизама. У том периоду најактивније су гљиве, бактерије и неке врсте инсеката, а после хлађења на температури око 25°C, ту улогу преузимају кишне глисте и други инсекти. Кишне глисте из земљишта улазе у тако припремљен и незрео компост и почиње њихово варење. Када последња кишна глиста напусти компост, он је готов и мирише на шумску земљу

Уколико гомила има непријатан мирис, најчешћи узрок је велики удео зеленог материјала, зато масу прекопати и додати сувог лишћа, стабљике или сламу. Дешава се да делови компоста остану неразграђени, узрок може да буде пресув материјал, па гомилу треба прекопати, равномерно је навлажити и поново ставити да се разлаже.

(Правилно ређање слојева и мешање материјала је изузетно важно јер бацање органског отпада на гомилу негде у дну баште није основ за производњу компоста већ је то обично ђубриште).

Количина компоста којом се ђубри земљиште зависи од биљне врста и квалитета земљишта, али се обично на 1 квадратни метар утроши око 0,5 kg компоста. Најбоље је посути га око биљке и благо, руком, измешати са површинским слојем земљишта.

Хранљива вредност компоста опада са временом тако да зрео компост треба искористити у наредних годину дана, а при чувању водити рачуна да није изложен јаком сунцу.

Љиљана Вуксановић

Време и врста употреба ђубрива у сезони првих пољских радова

У одређивању врсте, количине и времена употребе минералних ђубрива на обрадивим површинама Шумадије неопходно је познавање и анализа више параметара са којима су наведена одређења у директној корелацији као што су:

- бонитетне одлике земљишта
- параметри контроле плодности
- водни режим ораничног слоја
- агрометеоролошки показатељи

Да бисмо дали одговор на задату тему неопходно је дефинисати следеће одлике:

- више бонитетних типова земљишта Шумадије углавном средње плодног као и средње тешког за основну обраду и предсетвену припрему,
- претежно киселу и јако киселу реакцију
- земљиште јако обезбеђено фосфором, са средњим садржајем азота, богато и јако богато калијумом
- хумуса има у неким средњим или сиромашним количинама
- водни режим је на доњим границама према потребама гајених биљака
- нису обезбеђене резерве влаге без обзира на количине падавина у јануара месеца

Предходно утврђени параметри одређују следећи приступ биљној производњи:

- од N азотних ђубрива искључиво користити KAN, због стања киселости ораничних површина у предсетвеној припреми или у исхрани
- комплексна минерална ђубрива, ако нису већ употребљена пре зимског периода, тј. унета заоравањем или бар у првој предсетвеној припреми, надаље их не уносити јер нема ефекта у сувом ратарењу на овим просторима

- у наредној сезони обраде земљишта уносити комбинације са доминацијом P фосфора

- количине активне материје, посебно N азота, и P- фосфора по могућности одредити према садржају истих у земљишту, односно према намени сетвене биљне врсте

- начин и количину унети према времену сетве као и времену искоришћавања апсолутно планираним плодоредом тј. плодосменом.

Добривоје Поповић

Тетанус

Тетанус проузрокује анаеробни бацил *Clostridium tetani*.

Споре се најчешће налазе у чернозему и у баштама нарочито ђубреним коњским ђубретом. Споре су толико отпорне да их ни кување од пола сата не уништава.

Тетанус се чешће јавља у тропским него у северним крајевима.

Код нас се чешће јавља у пролеће и јесен, када је влажније.

Природна инфекција је последица рањавања или повређивања и уласка тетанусних спора у ране са разним предметима или земљом. Опасније су дубоке и нагњечене ране од једноставних убода ножем. Путем нерава овај токсин долази до централног нервног система и проузрокује грчеве телесне мускулатуре. Зато је у ствари тетанус интоксикација. Тетанус се најчешће јавља код коња и то при ратним рањавањима. Међутим ово обољење може да настане и при порођају код порођајних рана, при купирању репова и кастрацији и као што је већ речено при свакој дубљој и нагњеченој повреди зараженим предметима. Све животиње и човек могу да оболе од тетануса.

Инкубација траје 7-14 дана.

Болест редовно почиње грчком мускулатуре главе. Због тога животиње жваћу полако и опрезно, а гутање им је отежано. После тога и ход постаје све укоченији, животиња држи главу испружену уши су јој уздигнуте, реп је мало уздигнут. Најзад, више не може да отвара уста, већ воду пије срчући је кроз зубе. Врло ретко кочење почиње са места инфекције. Телесна температура је повишена непосредно пред смрт. Болест обично траје 3-5 дана, а већина животиња угињава због угушења (грч дијафрагме), а ређе због пнеумоније као последице погрешног гутања. Врло ретко може да дође до оздрављења и то терапијама ако је болест хроничне природе. У обзир долази углавном давање великих доза серума и разних средстава за умирење. Важно је да животиња буде смештена у мирну просторију и да се што мање узнемирава. Супротно лечењу које је скоро потпуно безуспешно, профилактичко убризгавање серума даје одличне резултате. То је потребно урадити после повреде која је дубља и нагњечена, или после хируршке интервенције (нпр. кастрација).

Профилактичко давање серума тетануса почело је почетком 20. века.

Горан Јоксић

Сузбијање корова у Луцерки- *Medicago sativa*

Луцерка је биљна врста која се гаји у већни пољопривредних рејона наше земље. Пољоприврнци је цене због њених својстава као што су: висок принос квалитетна биљна маса, дугогодишњи период искоришћавања (5-7 год.) и зато што представља добар предусев за све друге културе.

Луцерка је вишегодишња њивска култура, која се гаји у густом склопу и коси више пута у току вегетационог периода. Због специфичности у начину гајења у усеву луцерке постоје повољни услови за појаву корова.

У првој години (година заснивања), због споријег раста, њене мање бујности и непотпуно формираног склопа, јављају се корови карактеристични за широкоредне окопавине (штир, паламида, пепељуга, млечика и др.)

У старијем луцеришту у другој, трћој и наредним годинама мења се састав корова тако да се све више повећава учешће коровско рудералних врста (Тарчужак - *Capsella sp.*, Честославица - *Veronica sp.*, Мртва коприва - *Lamium sp.*, Маслачак - *Taraxacum sp.*, Мишјакиња - *Stellaria sp.*, Штавелј - *Rumex sp.* и др.

Неки од ових корова имају особину да крећу ујесен, презиме у луцеришту, и у рано пролеће настављају свој развој, наносећи највеће штете првом откосу, који је и најприноснији у целој вегетацији.

У пракси велики број произвођача не сузбија корове у луцерки што представља велику грешку. Наиме, присуство корова изазива вишеструке штете, које се односе на количину и квалитет сена али и на дужину укупне експлоатације самог луцеришта.

Када је у питању контрола и сузбијање корова у луцерки, разликујемо основне (непестицидне) мере и употребу хербицида.

Основне мере:

- Риголовање или дубоко орање пре заснивања луцеришта.
- Добра предствена припрема земљишта.
- Правовремена и оптимална густина и дубина сетве.
- Правовремена косидба у циљу спречавања плодоношења корова и вилине косице

Употреба хербицида

У сузбијању корова у усеву луцерке, употреба хербицида се ипак не може значајно заменити другим мерама. Разликује се употреба хербицида у луцерки у години заснивања од луцерке у другој и осталим годинама развоја. Наводимо хербициде по активним материјама у односу на фазу развоја луцерке.

• Луцерка у заснивању

-**Кад биљке развију прву тролиску** - за сузбијање једногодишњих и вишегодишњих усколисних и широколисних корова:

Активна материја-Бентазон (Галбенон, Делтазон, Бентамарк)

Активна материја-Имазетапир (Ритам, Пивот)

Активна материја-Циклксидим (Фокус ултра)

-**После првог откоса** - за сузбијање вилине косидбе

Активна материја-Дикват (Реглон Форте)

Активна материја-Пропимазид (Керб)

- **Заснована луцерка**

-**Пре кретања вегетације**-за све корове:

Активна материја-Метрибузин (Сенкор , Данкор)

-**Од кретања вегетације до прве тролиске:**

Активна материја-Имазетапир (Ритам), Бентазон (Галбенон)

Активна материја-Циклоксидим (Фокус ултра)

-**После првог откоса против вилине косице:**

Активна материја-Дикват (Реглон форте)

Активна материја-Пропизамид (Керб)

-**За семенску луцерку пред вршидбу (80% зрелих чаура):**

Активна материја-дикват (Реглон форте)

Наведене хербициде користити искључиво по упутству произвођача

Бранивоје Анђелић

Izveštaj o kretanju cena na zelenoj pijaci, klanicama i mlekarama

*Cene su izražene u din/kg, izuzev cene za jaja din/kom

Cene stočna pijaca

Dviske	150.00
Jagnjad	240.00
Koze	100.00
Ovca	100.00
Ovnovi prip.	26.000.00
Prasad	220.00
Priplodne krave	120.000.00
Telad	290.00
Tovljenici	180.00
Tovljenici	160.00